

NIEUWSBRIEF

Coördinatieplan Rampenbestrijding Waddenzee

Oefenen is noodzaak, oefenen moet!

Sinds 2005 is er voor de TESO-veerboot die tussen Den Helder en Texel vaart een rampbestrijdingsplan. In dit rampbestrijdingsplan worden op basis van vastgestelde scenario's de specifieke acties van de gemeente en de hulpdiensten bij een incident met de veerboot beschreven. Het rampbestrijdingsplan TESO is opgesteld door een werkgroep waar vertegenwoordigers van de TESO, GHOR, politie, brandweer, Koninklijke Marine, Kustwacht, Korps Landelijke Politiediensten (KLPD) te water, gemeente Den Helder en de gemeente Texel in zaten.

twee grote zowel bestuurlijke als operationele oefeningen per jaar, waaronder de grote TESO-oefening afgelopen najaar. De Beheercommissie CRW belegt één keer per jaar een bestuurlijke oefening waar bovenregionaal wordt geoefend. Door deze oefeningen weet iedereen nog beter wat er van hem of haar wordt verwacht. Uit iedere evaluatie komen ook weer belangrijke conclusies en aanbevelingen naar voren waar we mee aan de slag moeten. Oefenen is noodzaak, oefenen moet! ■ *C.J. Geldorp-Pantekoek, burgemeester van Texel*

Ik ben apetrots op het stukje varend Texel dat de TESO in feite is. De veerboot vervoert jaarlijks zo'n 1 miljoen toeristen en is voor de eilandbewoners een tweede huiskamer. Het is van essentieel belang dat de hulpverlening bij calamiteiten uitstekend geregeld is. En daar helpen het Rampbestrijdingsplan Veerdiensten en het Coördinatieplan Rampenbestrijding Waddenzee bij.

Ik vind het belangrijk dat alle betrokken partijen regelmatig de rampbestrijdingsplannen samen oefenen. Dit is gelukkig ook het geval. De Veiligheidsregio Noord-Holland Noord organiseert zo'n

Dit is de vierde editie van de nieuwsbrief Coördinatieplan Rampenbestrijding Waddenzee. De nieuwsbrief geeft achtergrondinformatie over het Coördinatieplan en de toepassing hiervan in de praktijk. In dit nummer staat de bestrijding van rampen met/bij de veerdiensten centraal. De nieuwsbrief verschijnt twee keer per jaar.

Colofon

De nieuwsbrief Coördinatieplan Rampenbestrijding Waddenzee is een uitgave van de Beheercommissie CRW.

Eindredactie: Karin Vaartjes, Ron Veenstra (Provincie Fryslân)

Vormgeving: Klaas Pot (Provincie Fryslân)

Voor meer informatie kunt u contact opnemen met Ron Veenstra, secretaris van de Beheercommissie: (058) 292 5070 of r.veenstra@fryslan.nl. Of kijk op www.fryslan.nl/crw

Vijf vragen aan...

Burgemeester Swart van Schiermonnikoog

In februari is het Rampbestrijdingsplan Veerdiensten vastgesteld. Bert Swart is burgemeester van Schiermonnikoog en voorzitter van de stuurgroep van het Rampbestrijdingsplan Veerdiensten. In de stuurgroep zitten acht burgemeesters: van Dongeradeel, Harlingen, De Marne, Eemsmond, Schiermonnikoog, Terschelling, Ameland en Vlieland.

Waarom hebben de burgemeesters besloten om een Rampbestrijdingsplan Veerdiensten op te stellen?

Een Rampbestrijdingsplan Veerdiensten was nodig. Er bestonden wel plannen voor de bestrijding van zware ongevallen of rampen op het vaste land en op de boot (Veiligheidshandboeken), maar de aansluiting tussen die plannen miste.

Hoe beoordeelt u het eindresultaat?

Het is een goed plan geworden. Geen theoretisch gedoe, maar geënt op de praktijk. De totstandkoming van het plan is me prima bevallen. De mooiste dagen vond ik die met de mensen van de operationele diensten.

Is het plan nu af?

Nee, de gemeenten stellen het plan nog formeel vast. Er volgt nu een fase van implementatie van het Rampbestrijdingsplan Veerdiensten o.a. bij de procedures van de meldkamers van de Hulpverleningsdiensten, de Kustwacht en Rijkswaterstaat. Hiervoor heeft Waddex uren beschikbaar gekregen. Waddex is een operationele werkgroep waarin de drie Veiligheidsregio's

en de waterpartijen samenwerken om ook op operationeel niveau tot afstemming te komen. Ook zullen nieuwe ontwikkelingen natuurlijk gevolgen hebben voor het plan. Denk hierbij aan het project Waterrand, of de Wet Veiligheidsregio's die nu als voorstel bij de Tweede Kamer ligt.

Voor de verbinding tussen Texel en Den Helder geldt al een apart rampbestrijdingsplan. Komt er nog overleg met die gemeenten over verdere afstemming tussen de plannen?

Net zoals het Rampbestrijdingsplan Veerdiensten is ook het (TESO) plan voor de verbinding tussen Texel en Den Helder een levend document. Ontwikkelingen binnen Waterrand en de Wet Veiligheidsregio's moeten ook in dat plan worden

meegenomen. Misschien een geschikt moment om de plannen ineen te schuiven?

Hoe voorkomt u dat het plan in de bekende la verdwijnt?

Door het dossier over te dragen aan de voorzitter van Waddex en oefeningen in het Oefenjaarplan op te nemen. Na het implementatietraject o.a. bij de procedures van de meldkamers komt het plan in beheer en onderhoud van de Beheercommissie Coördinatieplan Rampenbestrijding Waddenzee. Er vindt formeel borging plaats. Het is een levend plan met een hoog praktisch gehalte waarmee we ons voordeel moeten doen! ■

Noot van de redactie: de digitale versie van het Rampbestrijdingsplan Veerdiensten vindt u op www.fryslan.nl/crw

Harry Katstra, Veiligheidsregio Noord-Holland Noord: “TESO-oefenweek Marsdiep trainde totale hulpverleningsketen”

Rond het scenario 'brand aan boord van de veerboot Dokter Wagemaker' vond begin december 2007 een reeks hulpverleningsoefeningen plaats. Verschillende incidenten werden realistisch nagespeeld. Soms met verstreckende gevolgen. Door de oefening werd de veerboot Dokter Wagemaker de gehele week niet ingezet voor de reguliere dienst. Meerdere groepen uit de hulpverleningsketen werden beproefd. Niet alleen was er een oefenscenario voor bemanningsleden van de veerboot, ook de processen van geneeskundige hulpverlening, politie, brandweer, Kustwachtcentrum, KNRM en Meldkamer kwamen aan de beurt. Dat gebeurde met kleinschalige afzonderlijke oefenscenario's, maar ook met grote gezamenlijke geënceneerde incidenten.

Gemeentelijke beleidsteams

De gemeentelijke beleidsteams ontkwamen in de TESO-oefenweek eveneens niet aan een beproeving. De gemeentelijke rampenstaven van Den Helder en Texel kwamen in actie om een in scène gezette hulpverleningsoperatie te coördineren. Tijdens deze oefening werd ondermeer een vergrootglas gelegd op het proces voorlichting. Stug doorvragende journalisten probeerden bij de gemeentelijke communicatieteams het onderste uit de kan te krijgen.

Belang oefenweek

Het is van groot belang dat zowel medewerkers van de TESO als de hulpverleningsdiensten in Noord-Holland Noord met regelmaat trainen.

Het Marsdiep is gedeeld grondgebied van de gemeente Den Helder en Texel. In geval van een ernstige calamiteit komt een aantal (rampenbestrijdings)plannen in werking. Denk daarbij aan het Coördinatieplan Rampenbestrijding Waddenzee, het TESO

Rampenbestrijdingsplan, het bedrijfsveiligheidsplan van de TESO en de gemeentelijke rampenplannen.

Bij rampenbestrijding voeren verschillende operationele hulpverleningsdiensten diverse taken uit bij de bestrijding en hulpverlening. Iedere dienst heeft zijn eigen schakel in het geheel. Het is van belang dat de verschillende partijen diverse procedures en processen regelmatig in de praktijk beoefenen.

Realistische oefeningen zorgen ervoor dat de betrokken hulpverleners in de praktijk kennismaken met situaties die zich kunnen voordoen bij ondermeer een calamiteit op een veerboot.

Leermomenten

Natuurlijk kende de oefenweek rond de Texelse veerboot ook z'n leermomenten. Zo bleek het Rampenbestrijdingsplan voor een aantal situaties een papieren tijger. Taken en verantwoordelijkheden waren goed verwoord, maar de wijze waarop daar invulling aan werd gegeven ontbrak. Als voorbeeld het ontbreken van een opstelplaats voor de hulpverleningsdiensten of de wijze waarop contact kan worden gelegd met de kapitein. Ook de manier waarop toegang tot de boot wordt gekregen als

meer dan duizend mensen de boot verlaten blijkt niet goed beschreven.

Een ander punt van aandacht is de wetenschap dat op de boten deskundigen aanwezig zijn. De bemanning weet veel en heeft al vaker acties ondernomen. Tijdens de oefeningen bleek dat niet elke leidinggevende van de hulpverleningsdiensten daar optimaal gebruik van maakt. In de oefening bleef onderbelicht dat de kapitein aan boord altijd de baas is. Dat noodzaakt tot een nauw overleg tussen de kapitein en de leiding op de wal over de te nemen acties. De 'veilig verklaring' van een deel van het incidentgebied verdient ook aandacht. Wanneer kan ambulancepersoneel met hun werk aanvangen, maar bovenal hoe weten ze dat. Het zijn leermomenten

uit een praktijkoefening. Uitstekend geschikt om plannen bij te stellen en processen en procedures op z'n praktische waarde te beoordelen. ■ *Harry Katstra, Veiligheidsregio Noord-Holland Noord*

De oefen-themawEEK was een initiatief van Texels Eigen Stoomboot Onderneming en de Veiligheidsregio Noord-Holland Noord. Gezamenlijk tekenden zij ook voor de organisatie. Aan de oefening werd meegewerkt door verschillende disciplines uit de hulpverleningsketen, zoals Geneeskundige Hulpverlening bij Ongevallen en Rampen (GHOR), Politie, Kustwachtcentrum, Koninklijke Nederlandse Redding Maatschappij (KNRM), Marine en de gemeenten Texel en Den Helder.

KNRM oefende tijdens TESO-oefenweek nood-evacuatie van passagiers Tussen veerboot en reddingboten

Op 3, 5 en 6 december oefende de KNRM, in het kader van de oefenweek van de TESO, de nood-evacuatie van passagiers vanaf de veerboot Dokter Wagemaker naar reddingboten van de Redding Maatschappij. Op 3 en 6 december werden vanaf het hoofddek van de veerboot de loodsdeuren gebruikt om de evacuatie uit te voeren. Op 5 december maakte de reddingboot Joke Dijkstra uit Den Helder door middel van een loopnet een vaste verbinding met de veerboot. De deelnemende reddingboten en vaartuigen zorgden voor de evacuatie, het overzetten van geëvacueerde opvarenden op een platform en de onderlinge communicatie.

Operationeel inspecteur van de KNRM, Germ Martini, kijkt terug naar een oefenweek die eerder begon: "Voor de beeldvorming en de kennis van de veerboot voorafgaand aan de oefeningen was het belangrijk dat de bemanning van de reddingboten een zogenaamde voorverkenning maakte op de varende Dokter Wagemaker. Tijdens die verkenning werden alle veiligheids- en evacuatie (ontschepings)middelen gezien en besproken. Daardoor was er ten tijde van de oefeningen bekendheid met de indeling, de veiligheidsmiddelen en de evacuatie-systemen van de veerboot." Tijdens de TESO-oefenweek zelf werd er

een aantal deel oefeningen georganiseerd specifiek gericht op de hulpverlening aan boord van de veerboot en haar opvarenden ten tijde van een incident, waarbij het wellicht niet mogelijk is binnen een acceptabele tijdspanne de veerboot af te meren in haar "fuike" te Den Helder of Texel. Het specifieke doel van de oefeningen waar de KNRM bij betrokken was, is het zo snel, effectief en veilig mogelijk afhalen van personen van een veerboot.

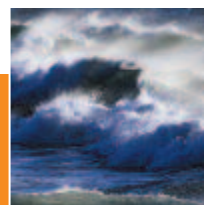
Evaluaties

Uit de evaluaties, die direct na alle oefeningen plaatsvonden in het bemanningsverblijf van reddingstation De Helder, kunnen een aantal zaken gedestilleerd worden. Martini: "Een incidentmelding van de veerboot dient duidelijk te zijn. Laat de kapitein van de veerboot bij een melding direct duidelijk maken wat het probleem aan boord van de veerboot is en welke hulp de kapitein denkt nodig te hebben, zodat hulpverleners weten wat er van hen verwacht mag worden. Zorg daarnaast voor een goed aanspreekpunt bij zowel de TESO-veerboot aan dek als onder de embarkerende bemanning van de reddingboten. De communicatie tussen de On Scene Coördinator (het vaartuig van het KLPD), de veerboot, de reddingboten van de KNRM en de Kustwacht was effectief. Punt van aandacht in de communicatie blijft

dat de gespreksdiscipline beter kan, echter de coördinatie door de OSC was in orde."

Het is belangrijk de verschillende hulpverleners te trainen op de veerboot en kennis te laten opdoen van de evacuatiesystemen van de veerboot zodat ze opereren vanuit de scheepsvisie. Verder bleek dat de veerboten op de Waddenzee niet bekend zijn met de verschillende hoist procedures van de helikopters en dat de loodsdeuren bij drukte vaak versperd zijn door geparkeerde auto's. Ook is het zinvol om het aanmeren op andere plaatsen dan de fuiken te oefenen. Regelmatig oefenen om de hierboven genoemde aandachtspunten mee te kunnen nemen, bewijst dat de TESO-oefenweek van grote waarde is voor alle hulpverleners die mogelijk hulp moeten verlenen op en rond een veerboot. ■ *Janneke Stokroos, KNRM*

Waddex: Volop in beweging!

Door de samenvoeging van de verschillende Waddex-platforms is het Waddenzee-brede Waddex ontstaan. Gezamenlijk is aan de slag gegaan met het in kaart brengen van prioriteiten, om die vervolgens weer te vertalen naar de drie werkgroepen Opleiden en oefenen, Land-Waterprocessen en Meldkamerprocessen.

Opleiden en oefenen

De werkgroep Opleiden en oefenen houdt zich bezig met het ontwikkelen van een 'Meerjaren multidisciplinair opleidings- en oefenbeleidsplan 2009 – 2013 Waddenzeebreed'. Inmiddels is een tweede concept gereed en ligt deze ter beoordeling bij de werkgroep en het Waddenzeebrede Waddex.

Land-Waterprocessen

De werkgroep Land-Waterprocessen heeft als doel het uitwerken van de land-water-procedures in het kader van het operationaliseren van het CRW.

Aandachtsgebieden zijn o.a. de procedure opstappen van hulpverleners aan boord van een schip of helikopter en de procedure aanlanden. Hierbij is het van belang

om juiste locaties aan de wal aan te wijzen waar slachtoffers vanaf de Waddenzee adequate medische hulp kunnen krijgen. Andere aandachtsgebieden zijn de procedure afhandeling besmeurde dieren op de Nederlandse kust en de procedure lading-gegevens en aangespoelde lading.

Meldkamerprocessen

De werkgroep Meldkamerprocessen is bezig met het ontwikkelen van een gestandaardiseerd protocol voor melding en alarmering voor het gehele Waddengebied. Ook is deze werkgroep bezig met het uitwerken van de taken van de coördinerende Meldkamer Fryslân en het ontwikkelen en vastleggen van de verbindingsschema's van de hulpverlenende diensten.

Aandachtspunten

Naast het bespreken van de ontwikkelingen vanuit de werkgroepen wordt ook de stand van zaken van de diverse georganiseerde en nog te organiseren oefeningen besproken. De eventuele verbeterpunten worden in de werkgroepen meegenomen als aandachtspunten. Een ander punt van aandacht is de veiligheid van de hulpverle-

ners tijdens het optreden bij incidenten op de Waddenzee. Een snelle inschatting gaf aan dat niet alle hulpverlenende instanties voorzien zijn van de juiste veiligheidsmiddelen. Op zeer korte termijn wordt inzichtelijk gemaakt welke persoonlijke en aanvullende beschermings- en/of reddingsmiddelen men heeft en wat er benodigd is om veilig op de Waddenzee te kunnen opereren.

Actualiseren CRW

Een ander traject wat door het CRW-secretariaat en Waddex ingezet is, is het actualiseren en moderniseren van het Coördinatieplan Rampenbestrijding Waddenzee. Inmiddels is een Plan van Aanpak gemaakt om te komen tot een rampenbestrijdingsplan voor de gehele Waddenzee als zijnde één samenhangend watersysteem. Al met al wordt er met een hoop enthousiasme veel werk verzet door de multi-disciplinaire partners van land- en waterdiensten. De volgende Waddex-bijeenkomsten zijn op 3 juni, 12 september en 14 november. Kortom: Waddex is volop in beweging! ■ Marco Janssen, Voorzitter Waddenzeebrede Waddex

Varia

Moet Brandweer Waddenzee op?

Dick Jongeneel, Commandant Brandweer Texel, heeft een artikel geschreven waarin hij de volgende vraag centraal stelt: "Moet de Brandweer de Waddenzee wel op?" Jongeneel vraagt zich af of de Brandweer ten koste van alles hun wettelijke taken in het Waddengebied wil uitoefenen terwijl ze daar niet toe zijn uitgerust. Dit artikel lees je op www.fryslan.nl/crw (laatste nieuws/vierde nieuwsbrief is uit).

Op 20 maart is in het Waddexoverleg gesproken over de rol van Rijkswaterstaat en de Brandweer bij incidenten met olie en chemicaliën op het Wad. Dit onderwerp wordt door Sietse Smit (Groningen), Dick Jongeneel (Texel), Marco Janssen (Fryslân), René Menke (Noord-Holland Noord) en Pieter Ros (Rijkswaterstaat) verder uitgewerkt.

Risicokaart van de Waddenzee

Op www.fryslan.nl/crw staat een Risicokaart voor de Waddenzee. Daarop zijn de belangrijkste aspecten weergegeven waarmee rekening gehouden moet worden in geval van een calamiteit in de Waddenzee. In het CRW is een onderverdeling gemaakt in 6 ramptypen: 1. Mensen in nood, 2. Verontreiniging van oppervlaktewater en oever, 3. Ongevallen met giftige stoffen,

4. Ongevallen met brand en/of explosiegevaar, 5. Ordeverstoring en 6. Ecologische ramp.

Op de Risicokaart staat per ramptype aangegeven met welke aspecten overheden rekening houden bij een calamiteit. De informatie op de kaart is afkomstig van de samenwerkende Waddenoverheden en hulpdiensten.

Geslaagde test olieschermen

Op donderdag 7 februari 2008 heeft Rijkswaterstaat op de Waddenzee bij Harlingen een geslaagde proef gehouden met nieuwe olieschermen. De olieschermen zijn gezamenlijk aangekocht door de RWS diensten Noord-Nederland, Noordzee en Zeeland.

Rijkswaterstaat heeft bij het uitvragen van de offertes zware eisen en specificaties gesteld aan het nieuwe materiaal. Het was de Finse fabrikant Lamor die uiteindelijk de opdracht binnen wist te halen. Een vertegenwoordiger van de fabrikant liet tijdens de presentatie en proef van het nieuwe materiaal in Harlingen weten dat ze er flink aan hebben moeten werken om aan de strenge eisen te voldoen en dat zij dankzij deze opdracht van Rijkswaterstaat nieuwe standaarden hebben weten te zetten voor oliebestrijdingsmateriaal.

Met het nieuwe materiaal zijn Rijkswaterstaat en de aannemers die er mee moeten

werken, optimaal toegerust een eventuele calamiteit met olie in de Waddenzee te bestrijden. De olieschermen zijn aangeschaft ter vervanging van de bestaande technisch afgeschreven systemen bij de dienst Noord-Nederland en ter aanvulling van het schermenpotentieel van RWS, dienst Noordzee en RWS, dienst Zeeland.

Bijeenkomst AOV-ers

Op 24 januari was er een bijeenkomst van AOV-ambtenaren. De stand van zaken van het CRW, de operationalisering door Waddex en het Rampbestrijdingsplan voor de veerdiensten kwamen aan bod. Ook is gesproken over de wadloopoefeningen en de rol van de gemeenten, de evaluatie en actualisatie van het plan en ontwikkelingen in de Beheercommissie. De AOV-ambtenaren hebben toegezegd het CRW in hun eigen provinciale AOV-platform aan de orde te stellen en de afspraak is gemaakt om eind dit jaar een volgende bijeenkomst voor de AOV-ambtenaren te beleggen. Per provincie is één AOV-contactpersoon benoemd. Dit zijn: Gaby Ingelse (Den Helder) Provincie Noord-Holland, Marita Velzing (Harlingen) Provincie Fryslân en Marean Steentjes (De Marne) Provincie Groningen. Konraad Naaijer is de AOV-contactpersoon voor de Waddeneilanden. Stefan Valk (Terschelling) vertegenwoordigt de AOV-ers in Waddex.